

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของงานวิจัย

ปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมทางทะเลได้ทวีความรุนแรงขึ้น อาทิ ปัญหาความเสื่อมโทรมของชายฝั่งทะเล ปัญหาทรัพยากรประมงลดน้อยลง ปัญหาการทิ้งขยะสิ่งปฏิกูลลงทะเล ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่วนใหญ่เกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของมนุษย์เนื่องจากขาดความรู้ในการอนุรักษ์ในสิ่งแวดล้อมที่พวกเขาเหล่านั้นเป็นเจ้าของแต่กลับทำลายและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างสิ้นเปลือง ทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่ลดน้อยลงอย่างรวดเร็วและเกิดความเสื่อมโทรมในที่สุด ซึ่งยากแก่การแก้ไขอาจจะทำให้เยาวชนรุ่นหลังไม่ได้สัมผัสกับธรรมชาติเหล่านั้น เช่นเดียวกับหมู่บ้านบางเบ้า ต.เกาะช้างใต้ อ.เกาะช้าง จ.ตราด ซึ่งเป็นชุมชนประมงที่เก่าแก่และเป็นจุดพักเรือที่สำคัญของเกาะช้างจึงกลายเป็นเกาะที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาอย่างไม่ขาดสาย อาคารแต่ละหลังตั้งอยู่บนทะเลการปล่อยของเสียจึงปล่อยลงสู่ทะเล ผลจากการกระทำดังกล่าวทำให้ปัจจุบันเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในบริเวณอ่าวบางเบ้าซึ่งสาเหตุหลักมาจากคราบไขมันที่มาจากการล้างจาน ขยะและสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดความสกปรกและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวรวมถึงเป็นปัญหาสังคมอย่างมาก ซึ่งคณะผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของพื้นที่จึงพยายามหาวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว หนึ่งในนั้นคือ การวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมชุมชนเกาะช้างเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้ชุมชนและองค์กรท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการแก้ไขปัญหา มีความรัก ความผูกพันและหวงแหน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในทรัพยากรที่มีอยู่อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนของระบบสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชนสืบไป

1.2 วัตถุประสงค์

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมชุมชนเกาะช้างเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1.2.1 เพื่อศึกษาบริบทของชุมชน การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของชุมชนเกาะช้างและการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมา

1.2.2 เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชน นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ของรัฐ ต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของชุมชนเกาะช้าง

1.2.3 เพื่อศึกษาผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งด้านคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง ทางด้านเคมี สํารวจแบคทีเรียก่อโรคในทะเล สํารวจแบคทีเรียที่มีคุณสมบัติในการกำจัดไขมันในทะเล

1.2.4 เพื่อหาแนวทางในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

1.2.5 เพื่อลดปัญหาขยะประเภทเศษอาหารในชุมชนโดยการผลิตอาหารปลาอบแห้งเป็นการช่วยลดต้นทุนการผลิตอาหารปลาสำหรับผู้ประกอบการนำเที่ยวและสร้างรายได้เสริมให้กับชาวบ้านในชุมชน

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ประชาชน นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีส่วนร่วมในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของชุมชนเกาะช้าง

1.3.2 ทราบถึงปัญหาและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้มีแนวทางในการควบคุม ป้องกัน แก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดสุขลักษณะอนามัยที่ดีต่อชาวบ้านในชุมชนและนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชนเกาะช้าง

1.3.3 เป็นแนวทางการปฏิบัติงานในการดำเนินมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

1.3.4 ลดปัญหานํ้าเสีย ปัญหาขยะประเภทเศษอาหารในชุมชนจากการผลิตอาหารปลาอบแห้งและเป็นการช่วยลดต้นทุนการผลิตอาหารปลาสำหรับผู้ประกอบการ นำเที่ยว ช่วยสร้างรายได้เสริมให้กับชาวบ้านในชุมชน

1.3.5 ช่วยรักษาเอกลักษณ์ทางธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีของชายฝั่งทะเลบริเวณบ้านบางเบ้าให้เกิดความยั่งยืน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตเนื้อหาที่ศึกษา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมชุมชนเกาะช้างเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

1.4.3 ขอบเขตด้านสถานที่ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลาทำการ เก็บข้อมูลระหว่าง พฤศจิกายน 2552 – สิงหาคม

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง ชุมชนและประชาชนในชุมชนบางบ้านมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากร อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น

1.5.2 อนามัยสิ่งแวดล้อมของชุมชน หมายถึง การทำให้สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งกายภาพ เคมี ชีวภาพและสังคม ในด้านคุณภาพน้ำ การจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้มนุษย์มีสุขภาพอนามัยที่ดีเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี

1.5.3 การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มเล็กที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพราะสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย และธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุง คุณภาพให้ได้ผลกำไรอย่างเป็นธรรม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนสม่ำเสมออย่างเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมที่ลดลงอย่างยั่งยืน

1.5.4 ความคิดเห็นของประชาชน นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ของรัฐ ต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของชุมชนเกาะช้าง หมายถึง ความคิดเห็นของประชาชน นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ของรัฐ ต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของชุมชนเกาะช้าง ในการดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ได้ดำเนินการแล้วในชุมชนเกาะช้าง